

Biblioteksplan 2021-2031

Familjenämnden 2020-09-24 § 96

Antagen av Kommunfullmäktige 2020-11-25 § 152

Sjöbo kommuns biblioteksplan 2021-2031

Förord

Ett av bibliotekets viktigaste uppdrag är att vara tillgängligt för alla. Biblioteket som institution är en av de platser i samhället där besökare förväntar sig att kunna få tillgång till information snabbt och genom olika kanaler. Uppdraget är i ständig förändring beroende både på globala, nationella och lokala samhällsfaktorer. Biblioteket ska vara en demokratisk och självklar resurs för medborgarnas utveckling i det livslånga lärandet. Snabba förändringar i informationssamhället ställer krav på bibliotekets verksamhet och utbud, men medför också nya möjligheter. Med avstamp i folkbibliotekets roll i samhället skapar Sjöbos biblioteksplan en plattform för fortsatt utveckling.

Uppdrag och Syfte

Varje kommun skall enligt bibliotekslagen (2013:801) ha ett folkbibliotek. Detta är en central del i ett demokratiskt samhälle. För att främja intresset för läsning och tillgång till litteratur ska alla medborgare ha tillgång till bibliotek. En viktig aspekt är att lagen också pekar på att biblioteket avgiftsfritt skall tillhandahålla litteratur oavsett publiceringsform och att medier och tjänster skall präglas av allsidighet och kvalitet. Enligt lagen skall biblioteket tillhandahålla information, upplysning och utbildning samt kulturell verksamhet i övrigt, vilket idag är en självklarhet för oss alla.

Folkbiblioteket skall också ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning. Andra prioriterade målgrupper är personer med funktionsvariationer, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. I lagen kan man också läsa att folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Tillsammans med nationella, regionala och lokala styrdokument ska biblioteksplanen vara ett redskap för beslutsfattare och medarbetare i utvecklingsarbetet.

Biblioteksplanen anger strategiska fokus- och utvecklingsområden som beskriver hur Sjöbo kommun ska arbeta med biblioteksfrågor samt vilken inriktning verksamheten

och dess utveckling ska ha. Biblioteksplanen syftar till att ta tillvara och utveckla biblioteksresurserna i kommunen samt att synliggöra utbudet och servicen för allmänheten och gynna deras möjligheter till insyn och påverkan. Planen omfattar samtliga bibliotek som Sjöbo kommun är huvudman för, det vill säga både folk- och skolbibliotek.

Omvärldsanalys

När det gäller läsning och läsförmåga hos barn och unga har ett flertal utredningar och rapporter pekat på att den dagliga läsningen av tidningar och böcker har minskat, och generellt sjunker den dagliga läsningen ju äldre barnen är. (Unga & medier 2019, Statens medieråd) Den minskade dagliga läsningen av tidningar och böcker behöver inte innebära att barn och ungdomar läser mindre totalt sett än vad de gjort tidigare. Barn och unga räknar inte alltid läsning på skärm som läsning. Den analoga läsningen fungerar ofta som en avkoppling från den digitala världen. Hemmens roll för barns läsutveckling blir allt större. Vid sidan av familjens socioekonomiska status, har föräldrarnas läsvanor och inställning till böcker en avgörande betydelse för barnens läskompetens.

När det gäller läsförståelse har det i den senaste PISA-rapporten 2018 skett en uppgång, och de svenska resultaten är nu tillbaka på samma nivå som innan de började sjunka 2006.

Den tekniska utvecklingen har under flera år varit en faktor som påverkat såväl samhällsutvecklingen i stort som befolkningens krav och förväntningar på bland annat våra kommunala verksamheter. Information och kunskap spelar en allt större roll i takt med att tillgängligheten ökar, och digitaliseringen är i högsta grad en omvärldsfaktor att räkna med. Den pandemi världen gemensamt står inför 2020 har tydliggjort hur snabbt samhället och befolkningen kan ta "digitala språng" och anpassa sig till nya sätt att ta del av och delta i möten, kulturyttringar med mera. Digitaliseringen leder till att allt fler vill vara medskapare snarare än konsumenter, vilket i sin tur ställer högre krav på samverkan och verksamhetsutveckling. Digitaliseringen finns även med som en faktor bakom de ökade klyftor vi ser ekonomiskt, socialt och kunskapsmässigt. Här har biblioteken en viktig demokratifunktion i och med att de ska ge förutsättningar för att öka den digitala

delaktigheten hos allmänheten, och det ställer i sin tur höga krav på bibliotekarieprofessionens utveckling.

Invånarnas bild av vad ett bibliotek är formar också förväntningarna som ställs på biblioteken. Novus genomförde 2018 en undersökning på uppdrag av Svensk biblioteksforening som visade att svenskarna i första hand förknippar bibliotek med *tystnad, lugn, tidningar, kunskap, låna, böcker* och ljudböcker¹. Att utmana och utveckla bilden av folkbiblioteket blir därför lika viktigt som själva utvecklingen av verksamheten.

Nulägesbeskrivning

Sjöbo bibliotek är en del av familjeförvaltningen, och familjenämnden är det politiska organet. I Sjöbo kommun finns det 4 folkbibliotek, ett huvudbibliotek och tre filialbibliotek. Huvudbiblioteket ligger i kulturhuset i Sjöbo centralort och är ett meröppet bibliotek. Filialbiblioteken i Lövestad, Blentarp och Vollsjö är belägna på skolenheterna och har lokaler som är byggda och anpassade efter verksamheten. Blentarp och Lövestad är meröppna bibliotek som är tillgängliga sju dagar i veckan, och alla filialerna har även öppettider med bemanning.

Införandet av meröppet på tre av kommunens fyra bibliotek har medfört att tillgängligheten har ökat. Detta syns framförallt i utlåningsstatistiken, som ökat betydligt mellan 2017-2019. Vad gäller aktiva biblioteksanvändare så har Sjöbo legat under det regionala och nationella snittet. Dock kan man i Sjöbo se en positiv trend som går emot den vikande trenden på nationell nivå², eftersom antalet biblioteksbesök ökar. Det meröppna biblioteket bidrar till besök och lån på användarens villkor, och har självklart en direkt koppling till denna ökning. Under kommande år finns möjlighet att studera huruvida ökningen fortsätter.

Biblioteken i Sjöbo kommun samverkar med biblioteken i Simrishamn, Skurup, Tomelilla och Ystad och erbjuder ett brett mediebestånd inom olika genrer och behov. Biblioteken samarbetar även kring biblioteksdatasystem och olika digitala

¹<https://www.biblioteksforeningen.se/>

² Enligt Kungliga Bibliotekets statistik rapport för de senaste 5 åren, se länk i bilagor

tjänster, ett arbete som ständigt pågår och som gynnar medborgarna i de fem kommunerna.

I samverkan med region Skåne och övriga folkbibliotek i regionen tillgängliggörs ett stort medieutbud genom ett välanpassat distributionssystem.

Sjöbo kommun mäter årligen Nöjd Kund Index, där området Kultur inbegriper folkbiblioteken. Biblioteksverksamheten har ett gott betyg hos medborgarna såväl 2018 som 2019, och bidrar till ett gott betyg för kultur som helhet. Biblioteket kan även bidra till att höja även andra områden som får lägre betyg, samt bidra till att främja ett bättre bemötande och stöd av utsatta personer, vilket ofta speglas i den verksamhet biblioteket kan stå som värd för eller själv arrangera. Såväl teknik-drop in, språkcaféer och advokat- och budgetstöd har arrangerats på biblioteket de senaste åren och är exempel på hur biblioteket kan stödja och hjälpa utsatta medborgare.

Sjöbo kommun har en befolkning med relativt sett låg utbildningsnivå. Totalt sett i riket har 28 % av befolkningen eftergymnasial utbildning på minst 3 år, kontra 16 % i Sjöbo. Biblioteket är en viktig instans i arbetet för läsfrämjande och läsning i kommunen, med mål om att fler ska ha tillgång till såväl information kring som möjligheter till högre utbildning

Bibliotekets vision

På biblioteket kan alla ta del av kultur i olika former som främjar ett fritt tänkande, läsning, folkbildning och kreativitet. Tillsammans skapar vi en öppen, demokratisk mötesplats i ständig utveckling med samhället.

Fokusområden

De tre fokusområden som har valts är *Mötesplats och tillgänglighet*, *Barn och unga* samt *Litteratur och läsfrämjande*. Urvalet har gjorts med Bibliotekslagen och Sjöbo kommuns vision som grund. Digitalisering är en stor del av dagens samhälle, därför har biblioteket valt att i varje fokusområde lyfta digitaliseringen.

Mötesplats och tillgänglighet

Biblioteket ska vara en öppen och tillgänglig mötesplats för alla, både utifrån de sju diskrimineringsgrunderna³ och utifrån medborgarskap, folkbokföring och socioekonomisk tillhörighet.

Besökarna ska uppleva ett välkomnande och inkluderande bemötande på biblioteket, med många möjligheter att kunna framföra sina synpunkter och därmed påverka verksamheten. Det ska vara en samstämmig dialog präglad av respekt mellan personalen och besökarna.

”Ett möte är inte enbart ett sammanträffande mellan människor. Det kan också vara ett oväntat möte med en text i en bok, med en berättelse i en föreläsning, en film eller ett författarbesök.” sid 11 nationell biblioteksstrategi

Förutom att vara en kulturinstitution med ett omfattande mediebestånd ska biblioteket också erbjuda en mångfald av kulturella möten, upplevelser och vara en öppen arena i samhället. Det ska vara en plats för kunskapsinhämtning, såväl som ett inkluderande rum som är anpassat utifrån användarnas behov. Ett tillgängligt biblioteksrum innebär att det finns information på olika språk, och att besökarna även kan ta del av bibliotekets utbud och information digitalt. Rummet ska utformas så att alla besökare, oavsett synliga eller osynliga funktionsvariationer kan ta del av det.

Biblioteksbesökarna ska ges möjligheter för och stimuleras till ett livslångt lärande, studier och folkbildning.

Biblioteket ska verka som en demokratisk plattform, skapa sammanhang i tillvaron och ge förutsättningar för ett kreativt skapande. Aktuella frågor i samhället och världen ska belysas och lyftas fram.

Digitalisering: Mötesplats och tillgänglighet

Digitalisering handlar om mer än tillgång till digitala verktyg och praktisk teknikanvändning. MIK, medie- och informationskunnighet och teknik är avgörande redskap för kunskapsinhämtning och lärande i det demokratiska samhället, vilket anges i Region

³ Kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning samt ålder.

Skånes biblioteksplan:

”Medie- och informationskunnighet, MIK, är ett område som blir allt viktigare i en föränderlig medievärld där alla måste förhålla sig till vad som är sant och falskt i ett ständigt informationsflöde. Utvecklingen går så snabbt att även den som har en gedigen utbildning och erfarenhet av att arbeta med sökkritik och källkritik behöver uppdatera sina kunskaper löpande. Folkbiblioteken undersöker hur man kan ta en mer aktiv roll och arbeta förmedlande med medie- och informationskunnighet, exempelvis genom samarbeten med andra aktörer som skol- och förskolebibliotek.” – sid 12, Regional Biblioteksplan 2017-2020.

Biblioteket ska vara en digital mötesplats där personal och besökare kan samtala, dela och vidga vyerna i en globaliserad värld där information från hela världen finns tillgänglig. Biblioteket ska följa den tekniska utvecklingen i samhället och en viktig del i detta är digitaliseringen. Besökarna ska ges möjligheter att prova ny teknik och även kunna fördjupa sig i användandet av digitala tjänster. På biblioteket ska alla kunna söka, finna och källkritiskt värdera information med digitala hjälpmedel i ett uppdaterat bestånd.

Utvecklingsområde: Mötesplats och tillgänglighet

Alla folkbibliotek i Sjöbo kommun ska vara meröppna. Genom meröppet är verksamheten tillgängligt för besökarna på deras villkor. Utformningen av det fysiska biblioteksrummet ska anpassas så att besökarna på ett enkelt vis kan inspireras och kunna hitta det de söker. Information ska finnas att tillgå på digitala skärmar på olika ställen i bibliotekets lokaler.

Biblioteket ska nå fler målgrupper och användare genom riktade aktiviteter. En förutsättning för delaktighet i samhällslivet och det demokratiska samhällets utveckling är att alla ska kunna tillgodogöra sig det omfattande medieutbud som erbjuds. Tillgången till bibliotekets informationsresurser och kunskapsbank är särskilt viktig när det gäller grupper som möter olika typer av språkliga, kulturella, fysiska eller socioekonomiska hinder vad gäller att bidra till eller ta del av det demokratiska samtalet.

Biblioteket ska bidra till att skapa en högre digital kompetens i samhället genom insatser riktade mot alla besökare. MIK, Medie- och informationskunnighet

är ett redskap för att hjälpa besökarna vidare i den digitala världen och motverka digitalt utanförskap. I detta arbete är tillgång till relevanta digitala redskap och personella resurser avgörande. För att kunna minska digitala klyftor i samhället krävs vägledning i mötet med ny teknik.

Barn och unga

FNs konvention om barnets rättigheter, som ingår i Sveriges lag, lyfter barns rätt till bland annat delaktighet, rätt till fritid, rekreation och utveckling. Detta ska styra bibliotekets barn och ungdomsverksamhet, som ska sträva efter att tillgodose barn och ungas intressen och behov.

”Unga i Sjöbo har stort inflytande och deras upplevelser påverkar vår utveckling.”

Vision för Sjöbo kommun 2020-2034: Sjöbo – en plats vi skapar tillsammans

Litteraturen har en central ställning för språkutveckling och läsförståelse och därför ska biblioteken enligt bibliotekslagen ägna särskilt fokus åt barn och unga för att främja deras utveckling. Begreppet litteratur innefattar både skön- och facklitteratur i olika tekniska format. Viktigt är att utbudet är anpassat efter olika målgrupper och utifrån de behov barn och unga har. Eftersom läsförmåga hänger starkt ihop med läslust och faktiska läsvanor så har biblioteket en viktig roll i att entusiasmera barn i deras läsning utifrån deras intressen. Biblioteket ska lyhört guida barn och unga i deras läsval och uppmuntra läsglädje.

Biblioteket ska vara en inspirerande plats där det händer många olika saker för barn och ungdomar och ska även erbjuda ett brett kulturutbud med fokus på språket och berättelsen. Bibliotekets evenemang som vänder sig mot barn och ungdomar ska sträva efter att vara inkluderande, läsfrämjande och öka hela familjens litteracitet samt stimulera till kreativitet. Alla folkbibliotek i Sjöbo kommun ska ha en avdelning avsedd för barn och ungdomar i respektive biblioteksrum.

För att nå alla barn i kommunen och motverka det sjunkande intresset för läsning bland barn och unga ska folkbiblioteket samarbeta med förskola och skola kring språkutveckling och läsfrämjande.

Digitalisering: Barn och unga

Digitalisering för barn och unga handlar liksom den för vuxna om att introducera och vägleda barn och unga i mötet med ny teknik och nya tjänster, samt att fästa stor vikt vid MIK och källkritik. En viktig del är också att uppmuntra och underlätta skapande och kreativitet på digitala arenor samt att stimulera delaktighet och interaktion. För att möta barn på barns arenor, som idag ofta är digitala krävs det personalresurser och spetskompetens. Det krävs också en insikt om att barns utveckling i den digitala världen ibland är snabbare än vuxnas. Därför bör lärande och vägledning gå åt båda hållen för att biblioteket ska utvecklas tillsammans med barn och unga, i samklang med ett samhälle och en omvärld som förändras allt snabbare.

Biblioteket ska erbjuda en lika god och varierad tillgång till digitalt innehåll för barn som för vuxna, och sträva efter att utveckla utbudet i takt med nya mediers och tjänsters uppkomst.

Utvecklingsområde: Barn och unga

Biblioteken ska utveckla barn och ungdomars delaktighet och inflytande i utformningen av folkbibliotekens verksamhet. Barn och unga behöver känna delaktighet i verksamheten vilket innebär att biblioteken måste vara relevanta, tillgängliga och utgå från ett barnperspektiv. Metoder behöver tas fram för att säkerställa att barn och ungas röster tas tillvara och har reellt inflytande.

Införa utökade öppettider med bemanning på filialerna, för att hjälpa barn och unga både med inspiration, kunskapsinhämtning och praktiska frågor, såväl som att genom bemötande och dialog skapa en trygg och god stämning för unga besökare.

Samarbete mellan folk- och skolbibliotek ska utvecklas och samarbetsformer för skolbibliotekspersonal och folkbibliotekspersonal som jobbar mot målgruppen barn och unga ska byggas upp. Genom att samla resurser och insatser kan dessa komma så många barn som möjligt till godo och bidra till en kontinuitet och stabilitet.

Litteratur och läsfrämjande

Biblioteket ska vara en plats där upplevelser av litteratur känns kreativa och lockande och inbjuder till läslust. Biblioteket ska främja intresset för litteratur och läsning bland annat genom att erbjuda ett rikt och varierat litteraturutbud i olika tekniska format, bestående av både skön- och facklitteratur, tidningar samt tidskrifter.

”Folkbiblioteken ska värna litteraturens konstnärliga värde och särskilt uppmuntra människors fria läsning och betona läsningens betydelse för hälsa och livskvalitet.” – sid 13, Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi

Besökarna ska erbjudas ett allsidigt utbud och en läsfrämjande verksamhet som omfattar ett brett spektrum av författare inom olika genrer och intresseområden. Biblioteket ska arbeta aktivt med läsfrämjande arbete för att bidra till individens livslånga lärande och det lustfyllda läsandet. Det läsfrämjande arbetet ska vara interaktivt och gå i flera riktningar, från, till och mellan besökarna och biblioteket.

För olika prioriterade grupper samt inom varje prioriterad grupp finns stora variationer när det gäller behov och förutsättningar, därför är bredden i utbudet viktig. Även tekniska hjälpmedel, programverksamhet och särskilda tjänster tillhör utbudet. Biblioteket har en avgörande roll när det gäller att erbjuda litteratur och information på minoritetsspråken⁴ samt att synliggöra dessa gentemot majoritetsbefolkningen.

Bibliotekets medieutbud ska spegla olika åsiktsriktningar i samhället. Detta är ett led i det demokratiska samhällets utveckling som bidrar till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Medieutbudet ska präglas av faktagranskning och kvalitet, och anpassas efter respektive målgrupps behov. Utbudet av medier och tjänster får inte styras av ideologiska eller religiösa påtryckningar.

⁴ Minoritetsspråken är samiska, romani chib, jiddisch, meänkieli och finska.

Digitalisering: Litteratur och Läsförämjande

I dagens samhälle finns en mängd olika digitala medieformer och hjälpmedel för läsförämjande. Biblioteket ska introducera och vägleda besökarna i utbudet av digitala medier och tjänster.

Biblioteket ska även bedriva läsförämjande arbete på olika digitala plattformar, och använda sig av den naturliga interaktivitet som kan uppstå för att nå nya målgrupper och sprida läsglädje. Biblioteket ska se arbetet med läsförämjande som lika viktigt oavsett om det sker digitalt eller på plats.

Utvecklingsområde: Litteratur och läsförämjande

Skapa läsförämjande relationer med besökarna som syftar till att öka läslust och nyfikenhet samtidigt som det bidrar till besökarnas delaktighet i bibliotekets utbud och verksamhet. För att bli ett relevant och självklart alternativ i besökarnas tillvaro behöver biblioteket arbeta mer med ett utåtriktat och interaktivt läsförämjande.

Både huvud- och filialbibliotek ska ha ett högkvalitativt litteraturutbud med bred inriktning i ständig utveckling. Medierna ska bestå av såväl fysiska som digitala format och medieanslaget behöver ökas i takt med samhällsutvecklingen och befolkningsstrukturen.

Skolbibliotek

Kommunala grundskolor

Enligt skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Det finns åtta kommunala skolenheter i Sjöbo kommun; fem grundskolor med förskoleklass samt årskurs 1-6, en grundskola för årskurs 7-9, en grundskola med inriktning resursskola samt en grundsärskola. Totalt går det ungefär 1500 elever i grundskolan i de kommunala skolorna i Sjöbo kommun. Skolenheterna är placerade vid sex fysiska skolområden, grundsärskolan samt resursskolan är en del av Emanuelskolan. Tre av skolorna är placerade i tätorten och tre i byarna; Blentarp, Lövestad och Vollsjö.

Skolorna som är placerade i byarna har tillgång till folkbibliotekets filialbibliotek som ligger i skolans lokaler. Skolorna som är placerade i tätorten har egna skolbibliotek, som nyligen har digitaliserats och rustats upp med nya medier. Folkbibliotekets biblioteksdatasystem, BookIt, ska utgöra grunden för den digitala katalogen.

De kommunala skolorna har tagit ett gemensamt grepp om skolbiblioteksfrågan i syfte att stärka likvärdigheten och långsiktigheten i skolbiblioteksverksamheten på skolorna. Detta som ett led i att öka kvaliteten på elevernas utbildning och därigenom höja kunskapsresultaten. Från hösten 2019 finns det en tjänst på 80% som skolbibliotekarie i kommunen. Under läsåret 2019/20 har det tagits fram en gemensam strategi för arbetet.

Sjöbo utbildningscentrum med Malenagymnasiet och Komvux

Sjöbo utbildningscentrum har ett skolbibliotek med ett brett sortiment av enskilda böcker och även klassuppsättningar. Inläsningstjänst används för elever med läs- och skrivsvårigheter. Undervisande lärare, och gymnasiets specialpedagog hanterar skolbiblioteket. Vid behov utvecklas biblioteket i samråd med undervisande lärare.

Friskolor

Det finns också tre friskolor i kommunen, Friskolan Boken i Blentarp F-6, Nils Månssons friskola i Frenninge, F-6, Montessoriskolan Fyrkappan i Lövestad, F-6. Dessa är inte en del i kommunens strategiarbete. Alla friskolor nyttjar den folkbiblioteksfilial som ligger i närheten av skolan. Det finns dock en önskan om att kunna få mer hjälp av bibliotekspersonalen, för exempelvis läsfrämjande aktiviteter. Samtliga skolor har ett mindre eget skolbibliotek som hanteras av personal på skolan.

Vision

Visionen omfattar den kommunala grundskolan.

Skolbiblioteksverksamheten ska vara en integrerad del av varje skolas pedagogiska verksamhet och stärka elevernas språkliga förmåga, literacitet och deras digitala kompetens. Den ska främja alla elevers lika möjligheter att ta del av verksamheten, och ge barn och unga förutsättningar att delta i det demokratiska samhället.

Sjöbo kommun ska sträva efter en skolbiblioteksverksamhet i världsklass, enligt DIK-förbundets kriterier.

Utvecklingsområde: Skolbibliotek

Utvecklingsområdena omfattar den kommunala grundskolan.

Skolbibliotekslokalen ska erbjuda en stimulerande lärmiljö med möjlighet till samtal och studier, både enskilt och i grupp. Det ska finnas ett rikt och varierat litteraturbestånd som passar alla typer av läsbehov. Skolbiblioteket ska kännas levande och locka till läsning.

Mediabudgeten ska vara definierad och anpassad efter antalet elever. Den ska också utökas över tid.

Skolbiblioteksenheten ska på sikt utökas med ytterligare skolbibliotekarier eller bibliotekspedagoger för att skolbiblioteken ska kunna fungera som pedagogiska resurser fullt ut.

Uppföljning och revidering

Planens giltighet är från 2021 till 2031. Biblioteksplanen ska utvärderas och revideras av förvaltningen vart tredje år. Därefter skall den beslutas av familjenämnden och översändas till kommunfullmäktige. Verksamheten ska utarbeta handlingsplaner utifrån utvecklingsområdena som årligen ska utvärderas och följas upp.

Bilagor

Bibliotekslagen

Tillämpningsområde

1 § I denna lag finns bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Det allmänna biblioteksväsendet består av all offentligt finansierad biblioteksverksamhet och utgörs av:

1. folkbibliotek,
2. skolbibliotek,
3. regional biblioteksverksamhet,
4. högskolebibliotek,
5. lånecentraler, och
6. övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet.

Ändamål

2 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.

Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.

Ansvarsfördelning

3 § Bibliotekshuvudmän är kommunerna, regionerna, staten och, i fråga om vissa skolor, enskilda.

1. För folkbibliotek ansvarar kommunerna.
2. För skolbibliotek ansvarar kommuner, regioner, staten eller enskilda huvudmän i enlighet med bestämmelserna i 2 kap. skollagen (2010:800).
3. För regional biblioteksverksamhet ansvarar regionerna och de kommuner som inte ingår i en region.
4. För högskolebibliotek vid universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434) ansvarar staten.
5. För lånecentraler ansvarar staten.

6. För övrig offentligt finansierad biblioteksverksamhet ansvarar den som enligt särskilda bestämmelser är huvudman för verksamheten.

Om ett kommunalt eller statligt bibliotek drivs av någon annan än huvudmannen ansvarar huvudmannen för att den som driver biblioteket följer bestämmelserna i denna lag. *Lag (2019:961)*.

Prioriterade grupper

4 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning, bland annat genom att utifrån deras olika behov och förutsättningar erbjuda litteratur och tekniska hjälpmedel för att kunna ta del av information.

5 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska ägna särskild uppmärksamhet åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska, bland annat genom att erbjuda litteratur på

1. de nationella minoritetsspråken,
2. andra språk än de nationella minoritetsspråken och svenska, och
3. lättläst svenska.

Folkbibliotek

6 § Varje kommun ska ha folkbibliotek. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov.

Folkbibliotekens utbud av medier och tjänster ska präglas av allsidighet och kvalitet.

7 § Folkbiblioteken ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

8 § Folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar för att främja deras språkutveckling och stimulera till läsning, bland annat genom att erbjuda litteratur utifrån deras behov och förutsättningar.

9 § På folkbiblioteken ska allmänheten avgiftsfritt få låna eller på annat sätt få tillgång till litteratur under en viss tid oavsett publiceringsform.

Första stycket hindrar inte att folkbiblioteken tar ut

1. ersättning för kostnader för porto, fotokopiering och andra liknande tjänster, och
2. avgift för de fall låntagare inte inom avtalad tid lämnar tillbaka det som de har lånat.

Skolbibliotek

10 § Enligt 2 kap. 36 § skollagen (2010:800) ska eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialsolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ha tillgång till skolbibliotek.

Regional biblioteksverksamhet

11 § Varje region och de kommuner som inte ingår i en region ska bedriva regional biblioteksverksamhet med syfte att främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet. *Lag (2019:961)*.

Högskolebibliotek

12 § Det ska finnas tillgång till högskolebibliotek vid alla universitet och högskolor som omfattas av högskolelagen (1992:1434). Dessa bibliotek ska svara för biblioteksverksamhet inom de områden som anknyter till utbildning och forskning vid universitetet eller högskolan.

Lånecentraler

13 § För en kompletterande informations- och medieförsörjning ska det finnas en eller flera lånecentraler.

Samverkan

14 § I syfte att ge alla tillgång till landets samlade biblioteksresurser ska bibliotek och bibliotekshuvudmän inom det allmänna biblioteksväsendet samverka.

15 § Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska avgiftsfritt ställa litteratur ur de egna samlingarna till varandras förfogande.

Skyldigheten att avgiftsfritt ställa litteratur till förfogande gäller inte för folk- eller skolbibliotek.

16 § Bestämmelsen i 2 kap. 1 § kommunallagen (2017:725) om anknytning till kommunens område eller dess medlemmar hindrar inte att folk- eller skolbibliotek avgiftsfritt ställer litteratur till förfogande för ett bibliotek i det allmänna biblioteksväsendet som är beläget utanför kommungränsen.

Lag (2017:768).

Biblioteksplaner

17 § Kommuner och regioner ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. *Lag (2019:961).*

Uppföljning

18 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet.

Myndigheten ska tillsammans med de regionala biblioteksverksamheterna och kommunerna följa upp hur de biblioteksplaner som antagits har utformats och hur de används.

Källor

Sjöbo kommuns vision - <https://www.sjobo.se>

Region Skånes biblioteksplan 2017-2020 <https://utveckling.skane.se>

Demokratins skattkammare – förslag till en nationell biblioteksstrategi
<https://www.kb.se>

FN:s konvention om barnets rättigheter
<http://www.barnkonventionen.se>

Statistikrapport från Kungliga Biblioteket 2019
<https://www.kb.se>

Skolverkets kommentarer kring PISA-undersökningen
<https://www.skolverket.se>